

**Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi potilas-
vahinkolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 91/1998 vp laiksi potilasvahinkolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunta, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 16/1998 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

potilasvahinkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun potilasvahinkolain (585/1986) 1—3 §, 5 §:n 3 ja 4 momentti, 5 a §, 5 b §:n 4 momentti, 5 d, 7 ja 8 §, 9 §:n 1 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti, 12 § sekä 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 363/1995, 5 §:n 3 momentti, 5 a §, 5 b §:n 4 momentti ja 5 d § laissa 1085/1996, 5 §:n 4 momentti mainitussa laissa 363/1995, 9 §:n 1 momentti laissa 101/1993 ja 11 §:n 1 momentti laissa 973/1993, sekä lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tämä laki koskee Suomessa annetun terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen henkilövahingon korvaamista potilasvakuutuksesta.

Terveyden- ja sairaanhoitona pidetään myös lääkkeen toimittamista silloin, kun siitä on lääkemääräys.

Potilaana pidetään myös veren, kudoksen tai elimen luovuttajaa sekä lääketieteellisen tutkimuksen tervettä tutkittavaa.

2 §

Korvausoikeuden edellytykset

Korvausta suoritetaan henkilövahingosta, jos on todennäköistä, että se on aiheutunut:

1) tutkimuksesta, hoidosta tai muusta vastaavasta käsittelystä taikka sellaisen laiminlyönnistä edellyttäen, että kokenut terveydenhuollon ammattihenkilö olisi tutkinut, hoitanut tai muutoin käsitellyt potilasta toisin ja siten todennäköisesti välttänyt vahingon;

2) tutkimuksessa, hoidossa tai muussa vastaavassa käsittelystä käytetyn sairaanhoitolaitteen tai -välineen viasta;

3) tutkimuksen, hoidon tai muun vastaavan käsittelyn yhteydessä alkaneesta infektiosta, jollei potilaan ole siedettävä vahinkoa ottaen huomioon infektion ennakoitavuus, aiheutuneen vahingon vakavuus, käsiteltävänä olleen sairauden tai vamman laatu ja vaikeusaste sekä potilaan muu terveydentila;

4) tapaturmasta tutkimus- tai hoitotoimenpiteen taikka muun vastaavan toimenpiteen yhteydessä tai tapaturmasta sairaankuljetuksen aikana;

5) hoitohuoneiston tai -laitteiston palosta

taikka muusta vastaavasta hoituhuoneiston tai -laitteiston vahingosta;

6) lääkkeen toimittamisesta lain tai asetuksen tai niiden perusteella annettujen määräysten vastaisesti;

7) tutkimuksesta, hoidosta tai muusta vastaavasta käsittelystä edellyttäen, että siitä on seurannut pysyvä vaikea sairaus tai vamma taikka kuolema ja seurausta voidaan pitää kohtuuttomana ottaen huomioon vahingon vakavuus, käsiteltävänä olleen sairauden tai vamman laatu ja vaikeusaste, potilaan muu terveydentila, vahingon harvinaisuus sekä vahingonvaaran suuruus yksittäistapauksessa.

Korvausta ei suoriteta lääkkeen aiheuttamasta vahingosta muissa kuin 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

3 §

Korvauksen määrääminen

Korvaus potilasvahingosta määrätään noudattaen vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2—4 §:n, 6 luvun 1 §:n sekä 7 luvun 3 §:n säännöksiä. Korvausta ei kuitenkaan voida sovitella vahingon kärsineen oman myötävaikutuksen perusteella, ellei vahingon kärsineen menettely ole ollut tahallista tai törkeän tuottamuksellista. Korvausta ei suoriteta vähäisestä vahingosta.

5 §

Vakuutuksenantaja

Kaikkien potilasvakuutustoimintaa Suomessa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on kuuluttava jäsenenä Potilasvakuutuskeskukseen. Potilasvakuutuskeskus hoitaa tämän lain mukaisen korvaustoiminnan ja voi myöntää vakuutuksia jäsenyhtiöidensä lukuun. Potilasvakuutuskeskus vastaa vahingosta silloin, kun vakuutuksen ottaminen on laiminlyöty, sekä määrää ja perii 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun korotetun vakuutusmaksun. Lisäksi Potilasvakuutuskeskus huolehtii suomalaisen vakuutusyhtiön selvitystilän ja konkurssin yhteydessä korvausten maksamisesta sen jälkeen, kun vakuutuskan- ta ja sitä vastaava omaisuus on siirretty sille, sekä muista vakuutusyhtiölain 15 luvun 14 §:ssä ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 49 §:ssä säädetyistä tehtävistä. Sellaisen ulkomaisen vakuutusyh-

tiön selvitystilän tai konkurssin osalta, jonka kotivaltio kuuluu Euroopan talousalueeseen, Potilasvakuutuskeskuksen velvollisuus maksaa korvaukset alkaa kuitenkin ministeriön määräämästä ajankohdasta. Kun Potilasvakuutuskeskus on maksanut vahinkoa kärsineelle korvausta, hänen oikeutensa korvaukseen selvitys- tai konkurssipesästä siirtyy Potilasvakuutuskeskukselle siihen määrään saakka, kun tämä on korvausta maksanut.

Asianomainen ministeriö valvoo Potilasvakuutuskeskuksen toimintaa ja vahvistaa sen säännöt. Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiölaissa säädetään vakuutusyhtiön valvonnasta.

5 a §

Vakuutuksen ottaminen toisesta vakuutusyhtiöstä

Tämän lain mukaiset vakuutukset lakkaavat olemasta voimassa kuukauden kuluttua siitä, kun vakuutuksenottaja sai tiedon vakuutusyhtiön selvitystilän tai konkurssin alkamisesta ja hänen velvollisuudestaan ottaa uusi vakuutus tässä määräajassa. Jollei vakuutuksenottaja ole tätä ennen ottanut vakuutusta toisesta vakuutusyhtiöstä, hänen katsotaan laiminlyöneen tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Erityisen selvityspesän hallinto ja ulkomaisen vakuutusyhtiön osalta Potilasvakuutuskeskus on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kirjallisesti vakuutuksenottajille edellä mainitusta velvollisuudesta ottaa vakuutus toisesta vakuutusyhtiöstä.

5 b §

Lisävakuutusmaksu

Päätöksen lisävakuutusmaksusta, sen suuruudesta ja tilittämisestä tekee Potilasvakuutuskeskus. Ministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tämän momentin soveltamisesta. Maksuunpannulle ja maksettavaksi erääntyneelle lisävakuutusmaksulle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivänä, peritään viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Lisävakuutusmaksu viivästyskorkoineen saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä

ulosottoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

5 d §

Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Potilasvakuutuskeskuksella on oikeus saada maksutta korvauksen perusteen ja korvausvelvollisuuden laajuuden määrittämiseksi tarpeelliset tiedot viranomaiselta, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavalta, vahingonkärksineen tai muun korvauksen hakijan työnantajalta, eläke- tai vakuutuslaitokselta, eläkesäätiöltä sekä työttömyyskassalta sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta tai henkilörekisteritietojen luovuttamisesta muualla säädetään. Potilasvakuutuskeskuksen on kuitenkin maksettava kuluja vastaava korvaus tietojen luovuttamisesta muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle kuin sille, jonka antamaa hoitoa vahinkoasia koskee.

Potilasvakuutuskeskuksella on, sen jälkeen kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada selvitys- tai konkurssipesästä tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat tiedot.

7 §

Vakuutuksenantovelvollisuus

Potilasvakuutuskeskus ei saa kieltäytyä myöntämästä potilasvakuutusta, jos 5 §:n 1 momentissa mainittu vakuutusyhtiö on tästä kieltäytynyt.

8 §

Korvausvastuun ensisijaisuus

Oikeus saada korvausta sairauskustannuksista ja muista vahingosta aiheutuneista kuluista, kivusta ja särystä sekä viasta tai muusta pysyvästä haitasta tämän lain perusteella on riippumaton siitä, onko korvauksen hakijalla muulla perusteella oikeus vastaviin korvauksiin tai etuuksiin saman vahingonkärksineen seurauksena.

Korvausta tulojen tai elatuksen vähenemisestä sekä tarpeellisen elatuksen menettämisestä suoritetaan tämän lain perusteella vain siltä osin kuin korvaus ylittää muun lain perusteella suoritettavan vastaavan korvauksen tai etuuden. Potilasvakuutuskeskus voi

kuitenkin suorittaa korvauksen hakijalle myös muun lain perusteella suoritettavan osan korvauksesta, mikäli korvauksen hakijan toimeentulo muutoin ilmeisesti vaarantuu.

Muun lain perusteella korvauksen hakijalle suoritettu korvaus sekä jo tehdyn korvauspäätöksen perusteella suoritettava mutta tulevaisuudessa erääntyvä korvauserä voidaan vähentää tämän lain perusteella suoritettavasta korvauksesta.

9 §

Korvausoikeuden siirtyminen ja takautumisoikeus

Jos korvauksen hakijalla on oikeus saada korvausta tai etuutta saman vahingonkärksineen seurauksena jonkin muun lain nojalla, kyseinen oikeus siirtyy Potilasvakuutuskeskukselle siihen määrään saakka kuin tämä on korvausta maksanut. Potilasvakuutuskeskukselle ei kuitenkaan siirry korvauksen hakijan oikeus saada korvausta tai etuutta vammanperusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) nojalla.

9 a §

Korvausten erottelu

Vakuutuslaitoksella, joka liikennevakuutuslain (279/1959), tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) nojalla on maksanut korvausta sairauskustannuksista tai muista kuluista, tulojen tai elatuksen vähenemisestä, kivusta ja särystä, viasta tai muusta pysyvästä haitasta taikka tarpeellisen elatuksen menettämisestä, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahingonkärksineellä olisi tämän lain nojalla ilmeisen selvästi ollut oikeus.

Vakuutuslaitoksella, joka vakuutuslainsäädännön mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen nojalla on maksanut korvausta sairauskustannuksista, on oikeus saada takaisin se osuus korvauksista, johon vahingonkärksineellä olisi tämän lain nojalla ilmeisen selvästi ollut oikeus.

10 §

Korvausvaatimuksen esittäminen

Korvausta tämän lain perusteella on vaadittava Potilasvakuutuskeskukselta kolmen vuoden kuluessa siitä, kun korvaukseen oikeutettu sai tietää vahingosta tai hänen olisi pitänyt tietää siitä. Erityisestä syystä voidaan korvausta vaatia myöhemminkin. Korvausta on kuitenkin vaadittava viimeistään kymmenen vuoden kuluttua vahinkoon johtaneesta tapahtumasta uhalla, että oikeus korvaukseen tämän lain perusteella on menetetty.

11 §

Potilasvahinkolautakunta

Asiantuntijaelimenä tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa korvausasioissa on valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama potilasvahinkolautakunta. Lautakunnan tehtävänä on korvauksen hakijan, Potilasvakuutuskeskuksen, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavan tai korvausten erottelua 9 a §:n nojalla vaativan vakuutuslaitoksen pyynnöstä antaa ratkaisusuositus korvausasiassa sekä tuomioistuimen tai asianosaisen pyynnöstä antaa lausunto tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa korvausasiassa. Lautakunnan tulee erityisesti pyrkiä potilasvahinkoja koskevan korvauskäytännön yhtenäistämiseen. Lautakunta voi tarvittaessa antaa myös yleisiä soveltamissuosituksia tämän lain mukaisissa korvausasioissa.

12 §

Potilasvahinkolautakunnan tiedonsaantioikeus

Potilasvahinkolautakunnalla on oikeus saada maksutta käsiteltävänään olevan asian

selvittämiseksi tarpeelliset tiedot viranomaiselta, terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavalta, vahingonkärksineen tai muun korvauksen hakijan työnantajalta, eläke- tai vakuutuslaitokselta, eläkesäätiöltä sekä työtömyyskassalta sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta tai henkilörekisteritietojen luovuttamisesta muualla säädetään.

13 §

Salassapitovelvollisuus

Se, joka on ottanut osaa tässä laissa tarkoitettujen asian käsittelyyn, ei saa luvatta sivulliselle ilmaista vahingon kärksineen tai muun asianosaisen terveydentilaa koskevaa tietoa tai muuta asian käsittelyn yhteydessä tietoonsa tullutta seikkaa. Tämän estämättä voidaan lääketieteelliselle tai muulle asiantuntijalle luovuttaa asiantuntijalausunnon antamiseksi tarpeellisia tietoja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin vahinkoihin.

Potilasvakuutuskeskuksen arvioidessa henkilövahingon korvattavaksi edellä 2 §:n 1 momentin 7 kohdan perusteella on sen ennen asian ratkaisemista hankittava asiasta potilasvahinkolautakunnan lausunto. Potilasvahinkolautakunnan on käsiteltävä lausuntopyyntö kiireellisesti. Tämä menettely on voimassa viisi vuotta lain voimaantulosta.

Laki

tuotevastuulain 13 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä elokuuta 1990 annetun tuotevastuulain (694/1990) 13 a §, sellaisena kuin se on laissa 99/1993, seuraavasti:

13 a §

Jos vakuutuksenantaja on liikennevakuutuslain (279/1959), tapaturmavakuutuslain (608/1948) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) taikka lääkevahinkovakuutuksen nojalla maksanut korvausmäärän, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ollut oikeutettu vaatimaan tämän lain mukaan korvausvelvolliselta, vahinkoa kärsineen oikeus tässä laissa säädettyyn vahingonkorvaukseen ei siirry vakuutuksenantajalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin vahinkoihin.

Laki

kuntoutusrahalain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 19 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1065/1994, uusi 2 momentti seuraavasti:

19 §

Maksaminen ilman yhteensovitusta

Yhteensovitusta ei tehdä myöskään potilasvahinkolain (585/1986) perusteella suoritetavan ansionmenetykskorvauksen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen maksettaviin etuuksiin.

Laki

terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta 27 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (1074/1992) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

8 §

Valtion ja kunnan viranomaisen sekä muu julkisoikeudellinen yhteisö, kansaneläkelaitos, eläketurvakeskus, potilasvahinkolautakunta, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos, vakuutuslaitos, huoltotoimintaa tai sairaanhoitotoimintaa harjoittava yhteisö tai laitospääte on velvollinen pyynnöstä antamaan maksutta terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle 1 §:ssä määrättyjen tehtävien suorit-

tamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset sen estämättä, mitä salassapitovelvollisuudesta säädetään.

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199__.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

_____

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1998

_____